

POSUDEK

oponenta na bakalářskou práci

Jméno a příjmení studenta: Jan Heisler
Téma bakalářské práce: Ježíš a jeho exorcismy v kontextu helenistického světa
Oponent práce: Dr. Gebelt

Bakalářská práce Jana Heislera sestává ze šesti hlavních kapitol, úvodu, závěru, seznamu použité literatury a anglického shrnutí. Zabývá se postupně exorcismem z pohledu religionistiky, exorcismy v helénismu a v židovství (první tři kapitoly). Ve čtvrté kapitole se student dostává k jádru práce, k Ježíšově působení coby exorcisty. Tématem páté kapitoly je vysvětlení Ježíšova působení v kontextu myšlenky „Království božího“. V poslední šesté kapitole se věnuje působení učedníků. Práce má včetně obsahu rozsah 31 stran textu.

Pokud autorovi dobře rozumím, snaží se předložit religionistickou práci, která využívá metody textové (především novozákonní) exegeze, a je tedy oborově „rozkročena“ mezi teologií a religionistikou. Nutno říci, že autor postupuje tak, jako by žádná z těchto věd snad ani neexistovala. Svou práci neuvádí do kontextu bádání, nezmiňuje, jaké jsou přístupy, jaké jsou problémy, zda se např. problematikou zabývá někdo v českém bádání atp.

Autor píše v poznámce č. 1 na str. 3, že pro srozumitelnost zvolil „neoficiální termín“. Není mi jasné, co tím, myslí, každopádně „termíny“ – z povahy vymezení výrazu „termín“ - by měly být „oficiální“, tedy nějak řádné vymezené, a to v kontextu daného oboru. Autor ale postupuje, jako kdyby religionistika a jiné relevantní obory žádnou terminologii (a diskuzi o ní) neměly (viz např. zmínku o „charizmatu“ na str. 4). Vymítání sdílí dle autora „mnohé zejména s magií a léčitelstvím“ (str. 7) – co „sdílí“ a jak chápe autor „magii“? Na str. 8 v pozn. 2 je dialog ztotožněn s interpretatio graeca – to je třeba vysvětlit. Na str. 20 autor píše: „Oproti svým kolegům vymítačům z jiných náboženských tradic...“ - neexistuje nějaká typologie náboženských osobností, kterou by bylo vhodné použít?

Z pohledu religionistiky obsahuje práce řadu problematických tvrzení (a často zbytečných, text by se bez nich obešel: autor práce má „jistý vhled“ (str. 3) – je podle něj tedy náboženská příslušnost předpokladem porozumění?; „religionistika má za úkol přistupovat k náboženství jako k nezbytné součásti života věřícího“ (str. 2) - „nezbytnost“ můžeme zkoumat, ne ji takto předem chápat!; formulace „mysl předvědeckého člověka“ (str. 3) působí jako převzatá z evoluční antropologie; neobratně působí i formulace na str. 5: „Ti nejzběhlejší si pak domýšlí i zbytek obrazu ...“ („nejzběhlejší“ v čem? co to zde znamená?).

Řada vyjádření působí, jako kdyby byla převzata z Frazera nebo Eliadeho, chybí jim řádná kontextualizace, jsou paušální, nepodložená, např.: slovo démon je „hluboce zakořeněno v řecké kultuře, o démonech mluví Hésiodos, Homér a pochopitelně Platón.“ (str. 7); „Toto podhoubí posléze vedlo ...“ (str. 9); „Tuto metodu .... nalézáme ... naskrz dějinami už od Sumeru...“ (str. 7); a pasáže v závěru na str. 29: „Exorcismus je prastará technika...“

Podobně problematický mi text přijde i z pohledu textové (novozákonní) exegeze. Práce obsahuje dlouhé citované pasáže z novozákonních textů, které autor sice stručně vykládá, ale jeho výklad je spíš neodborným převyprávěním (např. str. 16, 18) než řádnou exegezí. Postrádám např. rozlišení redakční práce evangelistů od rekonstruovaného Ježíšova působení (jde o předpokládané/rekonstruované Ježíšovo působení nebo o jeho obraz v NZ?). Viz např. větu: „Ježíšovo působení, jak bylo zapsáno ...“ (str. 13). Zřejmě nepozornostní vznikla formulace: „Tento stěžejní mýtus nacházíme i v synoptických evangeliích“ – autor chtěl zřejmě říci „i v dalších synoptických“? – Matouš, z něhož cituje, je přece také synoptické evangelium (str. 16).

Na práci se mi líbí, že se autor snaží poměrně obšírně vymezit její cíle, práce je jasně strukturována, jednotlivé kapitoly na sebe navazují, obsahují vždy úvod a shrnutí. Práce prozrazuje schopnost samostatného a někdy i originálního uvažování o problematice, dobře navržená je základní struktura celé práce. Jen je třeba danou problematiku řádně vyložit v kontextu bádání o antice, religionistiky a novozákonní vědy. Takto práce působí spíše jako středoškolská – studiem oboru nepřiliš poučená. Zarážející je, jak omezené množství odborné literatury student použil (i když autor v poznámkách užívá i tituly, které nevypsal do seznamu literatury na str. 32, což je formální nedostatek).

K formální stránce: Už dlouho jsem se nesešel s prací, která by byla po formální stránce tak důsledně nedůsledná. Poznámky pod čarou někdy začínají malým písmenem, někdy velkým, ne vždy končí tečkou (viz např. str. 9, 10). Autor si evidentně neosvojil základní návyky práce s odborným textem (nekompletní první citace na str. 5, chybí citované dílo (str. 9, pozn. 4). Nerozumím způsobu tvoření poznámek v hlavním textu (např. str. 8 a 14) – proč je autor, když je formuluje jako „poznámku“ („Pozn.“), nevloží do poznámky pod textem?

S ohledem na výše uvedené nedostatky navrhuji hodnocení 3-4.

ThDr. Jiří Gebelt, Th.D.

22. 8. 2016